Учѣте ся брати мои,
Думайте читайте

И чужому научайтесь
¡Свого не цурайтесь,

СВОБОДА

„Въ своей хатѣ своя правда

И сила и воля"
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ

Число 10 | ДЖЕРСІ СІТІ. Н. Д. Пятниця 6. Цвѣтня 1894. | ГОДЪ II

ДЕ РОЗУМЪ?

Отвирають ся наразъ дверѣ нашой Редакціи и входить двохъ людей зъ христіяньскимъ привѣтомъ на устахъ: „Слава Іисусу Христу"! „Свобода" „Слава на вѣки вѣковъ" – прошу сѣдати та изъ шырокого свѣта що нового оповѣсти бо якъ замѣчаю вы зъ далекихъ контрôвъ и дуже помучени.

Иванъ. Ласки просимъ честна „Свободо" и най во гнѣвъ не беретъ ся, наколи я и мôй кумъ Василь приѣхали ажъ зъ Вілксберъ сюда на пораду и просимъ здѣлати милость, напровадити насъ на путь истинны, — бо може и нашому теляти – доведеть ся вовка пôймати!

„Свобода." якъ бачились у горосѣ, такъ и досѣ. Я завсе голосила, говорила що мы тутъ вôльни и намъ свобôдно о свое добро дбати и статись гоноровыми людьми а не процесниками на смѣхъ недовѣркамъ а на погибель святой Руси. Ваша бесѣда менѣ ясна и знаю до кого кумъ пе. Тôлько скажу: що лучша соломяна згода, якъ золотый процесъ.

Василь. Чоломъ предъ Тобою о „Свободо" за твои мудри слова, напередъ намъ зъ ума, серця и устъ похоплени. Мы знаемо же у насъ нѣякого путя не ма и набезголовъ перевертаемъ ся якъ рыбы на спущенной греблѣ паньского ставу. Я и мôй кумъ зъ одного и того самого походимо села. У насъ не було и мовы о якихсь уніятахъ або православныхъ, тôлки було руске село, руска церковъ и всѣ носилисьмо святити паски на великдень и всѣ спѣвали: „Христосъ воскресе." То була радôсть, то було веселіе, хотяй зъ вôвса ѣвъ свячену паску, но тѣлу и душѣ радо — бо рускій великдень! А нынѣ жаль душу обгортае на саму гадку: якъ то братъ на брата повставъ; по сальонахъ паскудять ся, ганьбять ся, провадять нерозумни речѣ, сварять ся, сей прозывае другого: „ты уніятъ" той одгризаесь и каже: „ты православный." Зъ остатного цента тягнулись мы на св. церковъ въ Вилксберахъ на той дôмъ божій а той дôмъ Господень перевернули на дôмъ діавола — бо днесь съ тяжкимъ проклятьемъ процесуемъ ся и тяжко зароблений грôшь беруть адвокаты. Лучшебъ було щобъ у насъ церкви не було бо менше булобъ грѣха и чужіи не смѣялибъ ся зъ насъ!

Свобода. Понимаю ваше горе, нужду, бѣду вашу знаю, ваше неотрадне положеніе менѣ вѣдоме и я болѣю цѣлою душею яко руска надъ збаламученьемъ руского народа а ще и тутъ на вôльной земли. Въ серцю проклинаю тихъ, що якъ той Юда предатель Христа,– запродали свôй нарôдъ и прямо потягнули го надъ берегъ пропасти и кинули мѣжь васъ кôсть незгоды лишь длятого, щобъ свою кишеню наповнити рускимъ грошемъ запрацеванымъ рускимъ потомъ и кровою. Здаетъ ся менѣ що мои словв понятни вамъ и доглупаете ся кто сему причина.

Иванъ. Мѣжъ Богомъ а правдою скажу смѣло, що причиною сего нещастя и того лиха, яке теперъ на насъ спало суть: угро-руски священники, котри не дбаючи о рускій нарôдъ въ старôмъ краю, прійшли за нимъ сюда щобъ зъ него грошѣ дерти. Въ той цѣли побудовали капличкы – шанды и назвали церквами. Сли оденъ бувъ зъ нихъ де при якой церквѣ и назбивавъ гроша, ишовъ дальше а людей зôставлявъ на провидѣніе боже и церковь сиротою оставалась. Се те саме водилось у насъ. Духовни педлярѣ мѣняли ся майже що пару мѣсяцѣвъ; церквою нѣкто зъ нихъ не хотѣвъ заняти ся и сплатити довгъ — бо якъ той подорожный недбае о поправу дому, въ котрôмъ одну нôчь тôлько переночовавъ, такъ само робили и робять тіи наши баламуты, черезъ котрыхъ бѣдный нарôдъ збаламученый терпить и грошѣ на процеса о церковъ марно тратить. Нарôдъ въ Вілксберахъ есть рускій. А видячи що угро-руски змадярщени священники мѣняють ся церквами якъ жиди коршмами и видячи дальше що вілксберска церковь була осирочена, взяли собѣ люде руского православного священника и жили спокôйно. Но теперъ на велике нещастье знову зъявивъ ся такій змадяризованый духовный педляръ, котрый въ краю зъ голоду гинувъ, и почавъ баламутити нарôдъ обернувши сальонъ на тымчасову церковъ, бунтуе людей щобъ вілксберску церковъ одобрали отъ православныхъ назадъ, котру передъ тымъ сами таки самозванцѣ лишили и черезъ то пôйшло до процесу и люде, якъ тіи перепуджени вовкомъ вôвцѣ не знають чого ся тримати. Протое о „Свободо"! прійшли мы сюда на пораду и що ты сказатъ изволишь, будемо и держатись.

Свобода. Минають вѣки, минають лѣта, а рускій нарôдъ до днесь въ неволи! и невôльниками роблять що хочуть ихъ повелителѣ, ихъ паны въ старôмъ краю. Опинилась мала горстка невôлничого племня на вôльной американской земли, та не зна якъ зъ свободы користати бо темный и кождому пророкови баламутови вѣрить. А выробити собѣ самому ясне понятіе: якъ свѣтъ несе, якъ други народы поступають на паредъ въ просвѣтѣ, въ добрѣ, сполучеными силами и боронять свôй языкъ, свою народну честь на тое невôльникъ не спроможе ся хотяй и на волѣ. Я „Свобода," серцемъ и душею руруска кажу вамъ на розумъ: оставте разъ на бôкъ всяки сварнѣ, всяки процеса, а возмѣть ся до мудрого, доброго народного дѣла! Закладайте руски школы, учѣть вашихъ дѣтей рôдной мовы, приграйте имъ руску славну исторію, старайтеся мати у себе въ дома руску газету и поучаючи книжочки, вписуйте ся до руского народного „Союза," закладайте читальнѣ, берѣть собѣ примѣръ зъ другихъ просвѣщеннѣйшихъ народовъ. Старайте ся убла-городнити и приукрасити не тôлько тѣло хорошою и достану ушитою одежою, але розумъ и серце. Розумъ наукою, а серце благородными чувствами: братньой любови и згоды. Навчайтесь шанувати оденъ другого и религійныхъ переконань не оскорбляти глупыми словами и на скверни слова корчемныхъ богословôвъ и философôвъ що колись въ старôмъ краю жидамъ воду носили, не вважайте! Всякому духу не вѣрте и на речѣ непрошеныхъ пророкôвъ великой ваги не кладѣть! но искушайте, пробуйте чи такій мае Бога въ въ серцю, чи ôнъ любить святую Русь, чи знана му бѣда и лихолѣтіе руского народа, чи мае такій яке понятіе о потребахъ такъ душевныхъ якъ якъ и матеріальныхъ руского народа, чи люба му руска пѣсня, чи мила му руска мова? Дальше — чи такому ходить о добро своихъ рускихъ братôвъ чи о его власну кишеню? Надъ тымъ подумайте а пôзнаете хищного вовка въ овечой скорѣ. Залишѣть спорити о религійныхъ вопросахъ и рôжницяхъ, которыхъ мать була, есть и буде люцка гордôсть и личнi интереса; а тримайте ся правдивой науки Іисуса Христа умершого за покривдженыхъ и старайте ся наслѣдовати Его. Христосъ давъ ся распяти за правду, а не за политічну, іезуитами польскими обдуману унію, котра не мае ничъ вспôльного зъ уніею догматичною. Тоже Спаситель міра не роспинався за якуюсь тамъ схизму бо сказавъ: будьте одной мысли, одной гадки и любѣть ся якъ братя; а св. апостолъ Павло додае: „Оденъ Богъ, одна вѣра одно крещеніе." Сли Греки и Римляне, навернени опôсля на христову вѣру, незабувши гордости и жажды володѣти цѣлымъ свѣтомъ, пôдъ тѣнею крестного дерева яли спорити о самодержавнôсть, черезъ що повставъ расколъ– Русинъ тому не виноватъ. Онъ въ своей щиролюбной и отвертой душѣ принявъ святую вѣру зъ ей величнымъ восточнымъ обрядомъ, не мѣшавъ ся въ справы анѣ Рима анѣ Цариграда — тôлько полюбивъ Христа цѣлымъ серцемъ и душою, перенявъ ся Его наукою, взявъ на себе тяжелый крестъ, крестъ слезъ, терпѣній, кайданъ, неволѣ и носить го по днешный день. Упадаючи пôдъ крестнымъ тягаромъ крôвь слезы говорить: вѣрую и чаю воскресенія мертвыхъ!" И я, „Свобода" вѣрою, чаю, ожидаю воскресенія порабощеного руского народа! Вѣрою якъ въ Бога же настане день, день великодный народного воскресенія. Чаю того дня, въ котрôмъ ясне соненько правды и свободы, просвѣты и добробыту, взôйде надъ широкою и богатою рускою землею и прожене вѣковый туманъ,— туманъ узкоглядности и партійности. Божое сонце правды и свободы пôшле свои горячи промѣня на прибиту и замерзлу душу невôльникôвъ; освѣтить, огрѣе, оживить мертвыхъ до нового житя, житя поступу, науки и добра! Спаде луска темноты зъ заплаканыхъ очей, пôрвуть ся кайданы и вôльни руки пôддвигнуть ся до Отця небесъ и благодарна молитва прошибне небеса! Злодѣи передъ тымъ всходомъ сонця свободы, поутѣкають — а руска земля буде опять въ рускихъ зъ кайданъ освободженыхъ рукахъ,! Осирочени дѣти назадъ засядуть на батькôвскôмъ грунтѣ и вôльни на вôльной земли единымъ серцемъ и устами воспоють велегласно пѣснь, пѣснь славы иже во вышнихъ Богу и пѣснь мира, благоволенія, и братньой любови!

дальше буде.

Подаемо до вѣдомости пч. читателямъ „Свободы" и всѣмъ, котри хотятъ вступити до „Руского Народного Союза," що неодовга зачнемо друковати СТАТУТЫ „Союза." и кождый членъ ихъ получить.

Протое вписуйтесь до „Союза" и не откладайте на познѣйше.

SVOBODA

(LIBERTY.)

Weekly Paper

The only Russian political paper in this Country and has a largest circulation through the United States and is an invaluable advertising medium.

Предплата рôчна 2.00

До старого краю..........2.50

Всѣ дописи и грошѣ просимъ висилати пôдъ адресою:

To "Svoboda" Printing Office 247 Warren Str. Jersey City, N. J.

Наша газета выходитъ що тиждня въ Пятницю

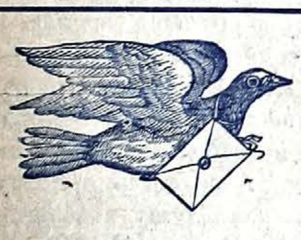
ADVERTISING RATES:

One inch per annum...$ 10.00

„ „Six months. „ 6.00

All money or money orders should be addressed to: „Svoboda" Printing Office 247 Warren Str. Jersey City, N. J.

Entered at the post office at Iersey City, N. J. as second class mail matter.

ВѢСТИ ЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

ГАЛИЦКА РУСЬ.

Всѣ знаютъ якъ велике нещасте постигло минувшого року нашъ край. Въ одной части выляли рѣки и забрали все що тôлько було а бѣдному хлѣборобови оставъ ся намулъ та пѣсокъ. Въ той краєвой нуждѣ подало правительство помôчну руку, вызначивши 300.000 злр. для потерпѣвшихъ. Краєвый Соймъ зъ тяжкою бѣдою постаравъ ся о запомогу тоже зъ своей стороны. До теперь все красно и добре иде дѣло запомоги зъ первшихъ рукъ для нуждою прибитыхъ — але мимоволѣ насуваесь въ голову а на языкъ пытанье: якъ то буде зъ подѣломъ запомогъ наколи достануть ся до подѣлу грошѣ въ другіи руки? Уже не разъ, анѣ не два, роздавались у насъ запомоги, котрыхъ одна часть и то може найбôлша оставалась при роздающômъ, а друга часть роздавалась майже тимъ, що на запомогу и не дивились а властиво тіи, що були дуже бѣдни и найбôльше потребували помочѣ, то найменше подôставали або и нѣчого бо „rusin, або шузmatyk." Длятого теперь ... уютъ ся по краю руски ратункови комітети щобъ вести контролю надъ роздачею запомоги.

Въ теперѣшной хвилѣ всѣ уми такъ въ городѣ якъ и по селахъ суть заняти справою выборовой реформы, пôсля котрой мае настати право общого голосованя. Сельски народъ и кляса робôтнича бажалабъ щобъ се таки въ правдѣ наступило право общого голосованя, бо тогда полѣпшалабъ ся доля хлѣборобôвъ и робôтникôвъ и права тихъ двохъ клясъ суть притоптани и голосъ покривдженыхъ стаесь голосомъ вопѣющого во пустынѣ и нѣколи не одобеть ся ехомъ о стѣны краевыхъ соймôвъ або о марморову палату думы державной. Але тутъ реформу выборову кождый робить по своему. Рядъ хотѣвъ бы щобъ она зôстала въ такôмъ видѣ якъ ôнъ хоче. Польска шляхта мае знову иншу фотографію той реформы отбиту въ власнôмъ свѣтлѣ ей интересôвъ. Мы кажемо, що мала надѣя на се, щобъ тая выборова реформа выпала по думѣ и серцю бѣдного народа.

Теперъ по газетахъ зъ старого краю всегда подыблешь статіи якъ то поляки и польске духовенство всякими можливыми и неможливыми способами старають ся знищити насъ.

Противники наши, видячи що Русины ялись до енергичного одпору на ворожи напады, выдумали ось що: Русины утискають полякôвъ але тому нѣкто не повѣривъ, бо въ тôмъ тôлько правды якъ ктобы сказавъ: же оселъ може лѣтати. Мы на се додамо кôлька словъ и скажемо такъ: сли поляки такъ духовни якъ и свѣцкы, всякого кольору, всякой бранжи: всѣ разомъ заприсяглись на Русинôвъ и всѣ разомъ зъ соединенною силою и вспôльною злобою насъ тиснуть, переслѣдують, хочуть насъ знищити до тла, то чому не мають вже разъ Русины того практичного розуму и отложивши на бôкъ всяки сварнѣ и братни усобицѣ, несполучать ся также собѣ всѣ разомъ и вспôльними силами почати дефензиву и ворожи напады зробити безцѣнными, удары вымѣрени проти насъ, здѣлати безсильными?

УГОРСКА РУСЬ!

Досить наши брати Русини надивили ся на священникôвъ мадяронцѣвъ въ Америцѣ, але дивлячись на тіи звѣстки, котри подае „Дѣло" (ч. 45. 1894), не лѣпше стоить и въ старôмъ краю; „Дѣло" пише такъ:

„Выходячи въ мѣсточку Уйгель, въ повѣтовой Угорщинѣ газетка „Zemplin" доноситъ, що угро-руски священники Іосифъ Фесторій и Емилій Игнатиевъ, постановили выдавати руски молитвенники: шкôльни пôдручники [redacted]-мадярскими буквами, щобы такимъ способомъ усунути зъ уживаня на угорской Руси руску азбуку."

Отъ таке то дѣесь въ спасеной Угорщинѣ. Зъ ôттамъ не чуешь ничъ втѣшного для руского серця, тôлько зле! Мимо того що сами священики колись руски, нынѣ помадярщились и, за мадярску ласку ôтцурались руского народа, руской мовы, руской исторіи, запроваджали мадярскій языкъ въ церквѣ въ школѣ и у себе въ дома, теперъ взялись и до рускѣй святой азбуки и святотацкими руками хочуть знищити святое дѣло вѣками освященне святыхъ великихъ учителей Славянъ. Тôлько одну потѣху, тôлько одну отраду и осолоду чувъ до теперь въ своимъ горю и роспуцѣ нашъ братъ угро-русинъ наколи въ своей курной хатѣ въ карпатской глуши взявъ книжку до молитвы печатану святою кирилицею и щиро моливъ ся до Бога и дѣтей учивъ той азбуки. Руска буква пригадувала ему що ôнъ Русинъ и що въ него руске серце, руска мова, руска тверда вѣра, котра все переможе и все стерпить а Богъ дасть му силы, подасть одваги свое горе свою бѣду побороти.

А нынѣ, жаль и месть душу обгортае на саму гадку, що знайшли ся недолюдки и ти священники перекинчики, измѣнники свого народа и хотять уже послѣдну ознаку рускости на Угорщинѣ, знищити!

Американьски руски братя! не забувайте на се що и тутъ маете уже такихъ священникôвъ зъ Угорской стороны той самой масти, мысли, того самого духа — тôлько того хочуть уходити за рускихъ щобъ скорше нахапати долярôвъ.

Народе протрій очи! щобъ опôсля нежаловавъ, же слухавъ ложныхъ пророкôвъ.

ВЪ СПРАВѢ ЗАЛОЖЕНЯ ЧИТАЛЕНЬ въ АМЕРИЦѢ.

Коли мы поглянемо на те що робить ся помѣжь бôльше менше освѣченными народами, ба, навѣть помѣжь Русинами въ Галичинѣ и порôвнаемъ все те зъ житьемъ нашихъ родимцѣвъ въ Америцѣ, то поневолѣ насуваеся до головы старе грецке присловье: „чимъ лѣпше тымъ гôрше." Всѣ обставины тутейшого житя здавалось бы дають братамъ Русинамъ спосôбность якъ ширше розвинутися, але про те въ дѣйстнôмъ житю мы бачимо щось далеко инше: недбалость, піятика, сварки и такое инше. Рѣдко, рѣдко посередъ американьско-руской темноты мигне искра, котра на хвилю освѣтитъ той сумный морокъ, котрый пануе въ нашôмъ житю.

Дежь коринь той темноты? Коли тая хороба такъ запанувала мѣжь нами, пе вжежь нема на ню жадныхъ лѣкôвъ и мы маемо ôддати ся тому нашому ворогови навѣтъ не пробувавши бороти ся зъ тымъ? Колибъ мы такъ думали, то шкодабъ було навѣть и працѣ. Але мы дивимось на той глубокій сонъ, котрый держить въ своихъ обôймахъ Русь въ Америцѣ тôлько якъ на хвилевый. Бо якъ бы то выглядало, щобъ мы правнуки славныхъ прадѣдôвъ, покрытыхъ славою, ôдзначившихъ сильною волею и енргіею будемо спати и спати на волѣ.

И гнилою колодою
По свѣтѣ валятись?

Не вѣримо мы въ то и зовемо братôвъ Русинôвъ до вспôльной працѣ надъ собою, надъ своимъ духовнымъ розвоемъ.

Кажуть теперъ кепскіи часы, але поглянѣмо на Русинôвъ въ Галичинѣ та на Буковинѣ: чи имъ лекше нашихъ живеть ся? а проте они не забувають що рôкъ побôльшати число своихъ читалень, не забувають про свою власну просвѣту. Чи вжежъ мы повернемо ся зъ такого вôльного и просвѣщенного краю на соромъ нашимъ братамъ въ старôмъ краю, такими неуками якъ поѣхали и привеземо зъ Америки тôлько едине умѣніе пити віску та вчиняти свары по шинкахъ. Се искуство знаютъ браты въ краю и безъ насъ та вже, дяковати Богови, стали по-троха забувати, а мы мусимо дати имъ щось нового и гôднѣйшого. Тымъ новымъ мусить бути широка просвѣта. Щожъ намъ треба робити щобъ стати бôльше — меньше просвѣщенними?

Спытае ся насъ може не одинъ. Берѣмъ прикладъ зъ нашихъ братôвъ галичанъ — закладаймо читальнѣ!. Здаеть ся маленьке слово читальня, але велику вагу мае коли зъ слова стае ся дѣйство. Читальня якъ та ватра, загрѣвае серця своихъ членôвъ, пôднимае ихъ надъ брудомъ щоденного житя, просвѣчуе ихъ розумъ, дае силы духовни, дае людямъ почутя що они не тôлько звѣри, котри дбають тôлько про ѣдженье та напôй, але дбають про власну душу. Читальня якъ и церковъ мусить бути въ кождой осадѣ де жіютъ Русины, бо не „единымъ хлѣбомъ будеть живъ человѣкъ" ,якъ каже святе письмо.

Може скажуть що на тое треба велики выдатки, але таке скаже хиба не щирый чоловѣкъ, божь по шинкахъ та гулятикахъ въ десять разъ бôльше розходить ся заправаныхъ центôвъ чимъ бы ихъ потребно для заложеня порядной читальнѣ.

Навѣтъ соромъ про те писати, бо скажи кождому Русинови - „ходѣмъ но приятелю до сальону," и вôнъ не тôлько не откажеть ся, але почитае за соромъ не зоставити якій кводеръ або и два въ салонѣ, скажи тому самому — „чи недаси брате, десять центôвъ що недѣли для читальнѣ?" и онъ бѣдолаха заразъ скривить ся немовъ ему злого стало и зачне скаржити ся на лихи часы, на те що въ него нема грошей и т. п.

Мы зъ верху казали тôлько про загальну моральну вартôсть читалень, але мусимо ще показати теперъ ихъ спеціальну вартôсть для Русинôвъ, яко робôтниковъ.

Теперъ настають таки часы коли кождый робôтникъ мусить ся горнути до просвѣты, якъ дитина до власной матери, бо тôлько въ просвѣтѣ онъ знайде лѣки противъ своей вѣковѣчной немочи, тôлько въ просвѣтѣ окъ знайде самопôзнаніе, тôлько просвѣта научить его янъ бороти ся зъ власными ворогами, капиталистами, котри дбають тôлько про свою кишеню, а не дбають про добробытъ робôтника. Русинамъ зôстаеть ся або ити по заду всѣхъ, тримати свои шіи въ ярмѣ капиталистôвъ, або разомъ зъ братами робôтниками инишхъ сторôнъ бороти ся за свою волю, за лѣпшу будущность. Але щобы бороти ся зъ ворогами капиталистами треба бути просвѣщенными якъ они, бо не можно ити проти арматы зъ сокирою. Сокира добра рѣчь коло хаты, але не годить ся для вôйны.

Въ слѣдующôмъ числѣ мы знову зачепимо справу про читальнѣ и подамо статуты читалень.

ВТЯВЪ ЩО ЗНАВЪ.

Скрантонскій „Віестникъ," котрый такъ опѣкуесь тутъ въ Америцѣ рускимъ народомъ и его судьбою якъ лисъ курами, подае гадку спровадити сюда руского епископа, бо се конечно треба, пôсля его думки, щобъ забезпечити руску вѣру и руску народнôсть тутъ. Але отъ кого и ôтъ чого забезпечити, сего немогли мы догупатись бо о тôмъ забувъ спомнути.

Мы кажемо „Віестнику" що въ той діецезіи, въ котрой живетъ ôнъ и его покровителѣ змадяризовани духовники, жадного руского епископа не треба — бо тіи prevelebny, задля бôльшого бізнесу, позаписували народомъ нашимъ создани церкви айрискимъ и нѣмецкимъ епископамъ, и имъ пôддались яко greek hungarian priests.

Отже вѣра и народнôсть

руска забезпечена бо тіи епископы о нашой церквѣ, о рускôмъ обрядѣ и о руской народности знають тôлько, якъ табака въ розѣ и протое цѣлкомъ анѣ намъ не помагають, анѣ не шкодять.

Дальше, крôмъ того, висше наведена епархія бахташковская мае свого генерального вікарія, котрый рѣшае всяки справы и сварнѣ на мадярскôмъ языцѣ и пише всяки поданя и денунціяци на честныи особы, котріи не хочуть говорити рôдною мадярскою мовою и до „Союза“ належуть.

Може хоче В. спровадити руского епископа зъ Угоршины? Коли тамъ го не знайдешь, бо всѣ суть змадяризовани и до руского народа непризнають ся.

Може хоче В. руского епископа зъ Галичины? Але тамъ пôсля его глупыхъ слôвъ — сами поляки...

Може хоче „Віестникъ“ руского епископа зъ Буковины або зъ Росіи? Тамъ сами православни... Дежь взяти печеного леду, що такъ В-ку захотѣлось? Уже знаемо що В. знайде такого епископа отповѣдного до его епархіи. Спровадить змадяризованого перекинчика. котрый не втне анѣ слова по нашому тôлько скаже въ церквѣ „миръ всѣмъ“ а грошѣ всѣхъ васъ мои.“

Але пытаемъ ся В. чи рурускій народъ приставъ бы на тое: мати за руского епископа якого мадярского? Себѣ выходило на те: запровадити цапа въ капусту и зробити го огородникомъ; або наняти вовка за пастуха до ягнятъ.

Люде добри такъ зъ угорской якъ и зъ галицкой Руси, не дайтесь баламутити и на такого епископа, якого хоче Віестникъ, не дайте анѣ цента.

Въ той справѣ напишемо особну статію въ слѣдуючôмъ числѣ докажемо: коли и якъ лучше буде жити русинамъ въ Америцѣ.

АМЕРИКАНЬСКИ НОВОСТИ.

Бѣда та нужда, яка постигла тутейшихъ робôтниковъ, не дасть ся докладно описати во всѣхъ ей видахъ. По великихъ мѣстахъ, де передъ тымъ бувъ оживленый рухъ а люде звивались коло роботы якъ тоти мурашки — нынѣ сумують комины безъ дыму, погасъ въ фабричныхъ пецахъ огень, стукъ и гукъ отъ машинъ завмеръ а люде безъ працѣ снують ся по улицяхъ мовъ тіи мерцѣ зъ гробу вставши: блѣди, безсильны, зъ голоду отъ вѣтру валять ся. Оденъ видячи передъ собою голодову смерть, самъ отберае собѣ жите передъ часомъ; другій пускаесь за выжебранымъ центомъ въ инши стороны пѣшки и часто бувае же де въ лѣсѣ або въ стодолѣ фармера закôнчае свое нужденне жите упавши на силахъ, знемôгъ и умеръ. Наши люде ще сами мѣжъ собою яко тако ратують ся, але горе тому, кто не мае знакомыхъ або друга.

Теперъ въ Чикаго зôйшли ся всѣ роботники безъ працѣ на вѣче и урадили йти всѣ пѣшки до Вашингтону и подати петицію. Въ сихъ дняхъ вырушать бѣдняги и зъ кождого мѣста и мѣсточка будуть збирати безробочихъ, щобъ въ поважнôмъ числѣ станути передъ билимъ домомъ и пригадати отцямъ отчины ихъ обовязокъ: зарядити общой нуждѣ яка теперъ пануе. Зле роблять наши люде же въ нынѣшныхъ тяжкихъ часахъ выберають ся до Америки бо ту ихъ чекае не гараздъ але голодова смерть.

Въ Самоа въ революціи, котра повстала зъ того же оденъ американьскій судія остро засудивъ на грошеву кару и гарештъ одного уроженця.

Американьске правительство, пôдъ котрого протекторатомъ знаходить ся тая громада островôвъ на полудневôмъ пацифику, задивляесь дуже оптимистично и каже що все скôнчить ся благополучно.

Мормоны закупили въ Мексико 2.745000 акрôвъ плодоносной землѣ де осядуть ще таки той осени.

Въ Ohio отворила ся нова секта „Мира“ и числить 30.000. Тая секта взяла собѣ за засаду змусити конгресъ до выдаваня бôльше грошей въ курсъ.

Въ Бразиліи спокой и гандель знову обновляесь якъ и колись.

СЪ ШИРОКОГО СВѢТА.

Славный угорскій патріотъ Л. Кошутъ умеръ. Тѣло его привезено до Пешту. Онъ бувъ словацкого роду.

Въ Франціи та сама історія. Анархисты не пôддають ся.

Лондонъ. Зъ ôттамъ доносять що сего лѣта нѣмецкій цѣсаръ поѣде до Финляндіи де одвѣдае россійского царя.

На границѣ чорногорской и альбаньской прийшло до кровавой битки зъ обохъ сторôнъ. Сотки Албанцôвъ напало на чорногорски осады и зъ того повстала битка, въ котрой зъ обохъ сторонъ много забитыхъ.

Вашингтонъ. Уже въ сенатѣ почались дебати надъ bil-омъ Вілсона въ справѣ реформы цловой, кобъ се разъ скôнчилось.

ПРИЯТЕЛѢ.

Цѣкаве оповѣдане
Ивана Нечуя

Шмуль подавъ Василеви фляшку зъ румомъ. Василь задеръ голову и вставивъ шийку фляшки въ ротъ. Ромъ забулкотѣвъ, Василь напивъ ся, гекнувъ и втеръ губы рукавомъ.

— Та и добрый твôй могорычь! Мабуть тымъ, що злодѣйскій, сказавъ Василь.

— Але онъ чого я трохи бôю ся: боюсь Юстинны. Ховайтесь вôдъ Юстинны, сказавъ Шмуль.

— Аде ты въ недовѣрка ховаесь ся вôдъ жѣнки, сказавъ Кузьма: вôдъ жѣнки, якъ вôдъ Бога, нѣгде не укрыешь ся. Але якъ Юстинна часомъ похопить ся словомъ, то я ѣй ребра палицею полѣчу.

— Ой вей міръ! Якій ты прудкій. Юстинна тобѣ скорѣйше наплеще потылицю, нѣжь ѣй ты ребра полѣчишь, сказавъ Шмуль.

Шмуль знавъ усе мѣсточко, усѣхъ людей въ мѣсточку, якъ нѣяка полиція на свѣтѣ.

— Та хочь Юстинна довѣдаеть ся, то не схоче жь она таки, щобъ я и батько пôйшли на Сибиръ. Не бôй ся, мовчати-ме, сказавъ Василь.

— Ой якій ты розумный. Я такъ и знавъ, що ты се скажешъ. Ну, теперъ до роботы. Здôймайте мѣшки та клунки, та несѣтъ въ стодолу, сказавъ Шмуль.

Кузьма и Василь почали здôймати зъ балагули мѣшки. Шмуль тôлько пôддававъ имъ на плечѣ и вôдчинявъ ворота. Самъ вôнъ нѣ до чого и не доторкувавъ ся, радый, що знайшовъ попыхачѣвъ, котрыхъ можна було поганяти. Вôнъ ишовъ позадъ ихъ до стодолы, тихо махаючи батогомъ. Вôднесли вони разъ, вôднесли вдруге. За третимъ разомъ Шмуль пôддавъ Кузьмѣ на плечѣ здорове рядно, повне всякого добра. Рядно було таке важке, що Кузьма ажь скорчивъ ся вдвое.

Що воно таке важке та тверде, подумавъ Кузьма, пôдходячи до стодолы. Вôнъ лапнувъ назадъ рукою за рядно. Въ ряднѣ було щось тверде и довге, зовсѣмъ таке якъ двѣ людскіи ноги.

—Шмулю! Тутъ у ряднѣ вбитый чоловѣкъ! крикнувъ Кузьма, кинувши на землю рядно и вôдскочивши, ты вбивъ чоловѣка и привѣзъ менѣ лихо въ стодолу.

Кузьма вôдскочивъ вôдъ рядна, хрестивъ ся та трусивъ ся. Вôнъ дуже боявъ ся мерцѣвъ та чортôвъ, але Бога зовсѣмъ не боявъ ся.

— Ой вей міръ! Чи ты здурѣвъ, чи ты впивъ ся? хиба я розбôйникъ. Я чесный чоловѣкъ. Де ты тамъ налапавъ мертвого чоловѣка? скзавъ Шмуль.

Василь не дуже боявъ ся мерцѣвъ и смѣявъ ся, дивлячись на переляканого батька. Шмуль вхопивъ завязане рядно и поволѣкъ его въ стодолу. Зачинивши ворота, Шмуль дôставъ зъ кишенѣ потайного лихтаря и черкнувъ сѣрничкомъ объ коробочку. Свѣтъ поливъ ся по стодолѣ, по купѣ розкиданыхъ мѣшкôвъ. Шмуль засвѣтивъ свѣчку въ лихтари и навѣтъ промѣнь на рядно.

— Ну, де той мертвый чоловѣкъ! Розвяжи рядно та подивись, коли не имешъ вѣры, сказавъ Шмуль. Кузьма боявъ ся и приступити до рядна и стоявъ, схиливши голову. Василь розвязавъ рядно. Въ ряднѣ були твердіи сувоѣ полотенъ та рушникôвъ, котріи Кузьмѣ здались ногами.

ВЕСЕЛА ХВИЛЯ.

Лѣкаръ записавъ мужикови лѣки та не було чимъ рецепту посыпати а онъ взявъ ножикъ и надрапавъ трохи пѣску зъ стѣны на рецепту и каже: „Сего заживайте по три разы на день.“

Въ тыждень приходить лѣкаръ до хорого и пытае ся: „А що мôй любчику, вже лѣпше вамъ?“

„Ой, пане дохторю — каже ôнъ — ще не цѣлкомъ добре.“

„А заживали вы то, що я вамъ записавъ?“

Та певне, що заживавъ— емъ, подивѣть ся лише на мою стѣну.“

Лѣкаръ глипнувъ на стѣну а стѣна надъ лôжкомъ ажъ до цеглы выдрапана.

Въ судѣ: „А не були вы коли передомъ карани?“

Провинившій: „Нѣ, завсе потôмъ.

Швыдка робота. Ходивъ ракъ сѣмъ рокôвъ по воду, та прійшовъ до дому, ставъ черезъ порôгъ перелазити, — розлявъ та и каже; „Оттаке горе зъ швыдкою роботою!“

Пôшли въ гору! „Цыгане онъ твого батька повѣсили!“ Цыганъ: „О, пôшли наши въ гору!“

Ноги болять. Мати: Сыну, иди стовчи проса на кашу!“ Сынъ: „Охъ, мамо, ноги дуже болятъ!“ Мати: „Сыну, иди ѣсти кашу!“ Сынъ: „А де-жь мамо, моя ложка велика?“

Ктобъ знавъ чи въ старôмъ краю чи тутъ въ Америцѣ де бувае Михаилъ Кухта походячіи зъ села Кролика Волоского въ Галичинѣ, просить ся дати знати до Редакціи „Свободы“

Хотячи приступити до „Союза“ най посылають вступне и нѣсячне до касіера.

Mr. John Glowa
Excelsior Pa.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. J. Konstankiew[illegible]
144 South Franklin [illegible]
Shamokin Pa.

КНИГ І ДО СПРОДАЖИ.

Молитвословы съ пасхал	65.
Пѣсни церковни велики	70.
пôдъ ноты , ...	2.50
жите Св. О. Николая . .	10
Кирилъ и Мефтодій . .	10
Жите избран. Святыхъ	3.00
на каждыô день въ роцѣ	10.00
Жите Св. Георгія . . .	5
Конкордія въ отношеню обохъ обрядôвъ р. и лат.	25
Катехизмы	15
Исторія церкви Хрс. .	80
Родословная картина князей рускихъ.	32
Иванъ Теодоровъ первый рускій книгопечатникъ.	20
Открите Америки. . .	12
Порадникъ въ справахъ писарскихъ.	10
Методична граматика малоруского языка. . . .	60
Орлеанска дѣва. . .	35
Шляхта ходачкова драма	15
Пленипотенты. . . .	30
Заповоди Божіи. . .	2o
Арендаръ драма. . .	10
Два млыны	10
Страшный вертепъ. .	10
Княжна Галя. . . .	15
Порвалась нитка драма.	25
Голодни роки. . . .	15
Наука.	1.50
Онуфрій Грушкевичъ чарôвникъ.	35
Черкеская месть. . .	20
Месть верховинця. . .	32
Якъ козамъ роги выправ.	10
Любовъ убогого молодця.	60
Середъ ледоватого мôря.	15
Недбайко и Просвѣщеніе.	10
Народни пѣсни. . . .	25
До чого дошли люде черезъ Просвѣщеніе. . . .	.10
Богъ надежда моя. .	1.00
Исторія Руси. . . .	,80
Въ память 3-го Мая. .	.25
Библія съ образками. .	65
Библия ст. и нов. завѣта.	5.00
Земскій рай. . . .	12
Словари руско-нѣмецки	5.00

Доносимъ ч. читателямъ, що не дуже маемъ на складѣ, бо дуже росходить ся що дня. Протое пôслалисьмо по новый транспортъ за 500. дол.

Книжки безъ грошей ся не высылае-

Просимо поч. читателя „Свободы,“ котрый прислав изъ старого краю предплату, до насъ зголоситись бо черезъ помылку незнаемо до кого высылати.

Редакція.

Мы мали дотеперъ взглядъ на тяжки часы не пудили нашихъ читателей щобъ заплату за газету присылали, але днесь и намъ тяжко, протое не забувайте!

За „НАРОДНЫЙ ДОМЪ“ не забувате.

Молись, трудись, тверезись, учись, до „Союза“ запишись, до читальнѣ ходи! Бога въ серцю май, ближняго люби, церковь посѣщай, „Свободу“ читай! Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся! Въ льотерію не грайте, тôлько грошь щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому“ ану скиньтесь по центови! Се не запоминайте!..... Буде зъ васъ!